

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี
ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*

PUBLIC PARTICIPATION IN THE CONSTRUCTION OF THE HUAI
NAKHI WATER SLOWING DEPARTMENT, SI OR SUBDISTRICT,
KUMPHAWAPI DISTRICT UDON THANI PROVINCE

บุญเพ็ง สิทธิวงษา¹, อนุสรณ์ บุสดี² และ ไกรสร เดชสิมมา³

Boonpeng Sittivongsa¹, Anusorn Busdi² and Kraisor Dessirna³

^{1,3}มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,3}Northeastern University, Thailand

²องค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ

²Si O Subdistrict Administrative Organization, Thailand

Corresponding Author's Email: boonpeng.sit@neu.ac.th

วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 3 กรกฎาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 28 June 2024; Revised 3 July 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ จำนวน 359 คน กลุ่ม

* บุญเพ็ง สิทธิวงษา, อนุสรณ์ บุสดี และ ไกรสร เดชสิมมา. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(4), 1-16.

Boonpeng Sittivongsa, Anusorn Busdi and Kraisor Dessirna. (2024). Public Participation in the Construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si Or Subdistrict, Kumphawapi District. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 1-16.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ และ 3) จำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การก่อสร้างฝายชะลอน้ำ, ลำห้วยนาฮี

Abstract

This research article has the objective 1) to study public participation in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department 2) to study factors affecting public participation in the construction of the Huai Nakhi water slowdown and 3) to study guidelines for developing public participation in the construction of the Nakhi Huai water slowdown, Si O. It is quantitative research and qualitative research. The sample population includes: There were 359 people in the Si O Subdistrict area, a group of 10 people giving interviews. Statistics used in data analysis included frequency values, percentage values, multiple regression analysis and descriptive analysis accompanying the discussion of results

The results of the research found that: 1) the participation of the people in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si O Subdistrict, and Kumphawapi District. Udon Thani Province Overall it is at the lowest level. They can be arranged in descending order as follows: Participation in thinking Participation in decision making Participation in planning and participation in monitoring and evaluation, respectively. (2) Factors affecting public participation in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si O Subdistrict, Kumphawapi District. Udon Thani Province Importantly, these include organizational factors Community factors and social and economic factors, respectively and (3) it is necessary to create a sustainable people's cooperation process, with guidelines such as a participatory process on issues. Participation in finding causes and needs Participation in planning and implementation participation in decision making Participate in operations Participation in evaluation Participate in public relations more effectively.

Keywords: Public Participation, Construction of the Water Softening Department, Huai Nakhi

บทนำ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งทำให้ประชาชนประสบปัญหาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร ปัจจุบันการเสื่อมโทรมของป่าต้นน้ำได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น การเกิดปัญหาภัยแล้งแม่น้ำลำคลอง ที่มีน้ำไหลตลอดปีในชุมชนกลับแห้งแล้ง น้ำในลำคลองมีปริมาณน้อยและมีตะกอนสะสม ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากป่าต้นน้ำถูกทำลายและส่งผลกระทบต่อแม่น้ำลำธารโดยตรงตามมาด้วย ฝายชะลอน้ำเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ชุมชนใช้เพื่อกักเก็บน้ำเพื่อยกระดับน้ำให้มีปริมาณมากขึ้น เพื่อกักเก็บไว้ส่วนหนึ่งและปล่อยให้น้ำที่ล้นฝายไหลไปตามธรรมชาติตามเส้นทางน้ำไหลทำให้น้ำในส่วนที่กักเก็บไว้ได้ซึมผ่านผิวดินเกิดความชุ่มชื้นแก่ผิวดินที่ต้นฝายชะลอน้ำก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม

อีกทั้งเป็นแหล่งอาหารของคนสัตว์ ที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ อย่างเช่น กบ เขียด กุ้ง หอย ปู ปลา อีกทั้งยังเป็นแหล่งเจริญเติบโตของพืชน้ำนานาชนิด ประชาชนในชุมชน ยังได้ประโยชน์จากการสร้างฝายชะลอน้ำในด้านความสมบูรณ์ระบบนิเวศ ฝืนป่า ได้มีน้ำเพื่อการอุปโภค การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับน้ำ (ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และสุรเชษฐ เวชชพิทักษ์, 2563)

ฝายชะลอน้ำที่มีการสร้างขึ้นความมุ่งหมายหลักเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและยังส่งผลต่อการสร้างระบบนิเวศที่สมดุลช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้เกิดขึ้นพืชพรรณที่มีอยู่ได้รับการฟื้นฟูพัฒนาสภาพป่าต้นน้ำ ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์สามารถเก็บกักซับน้ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค ทำให้เกิดแหล่งอาหารตามธรรมชาติการสร้างฝายชะลอน้ำ ซึ่งมีหลายรูปแบบแต่ละชนิด และขนาดก็ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และความเหมาะสม เช่น ฝายไม้แฉกเดี่ยว ฝายเรียงด้วยกระสอบบรรจุดิน/ทราย ฝายไม้แกนหินยาแนวหรือแกนดินเหนียว ฝายกล่องลวดตาข่ายบรรจุหิน ฝายหินก่อหรือหินทิ้ง ฝายคอนกรีต ฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ฝายอาจถูกสร้างตามกระบวนการทางวิศวกรรมที่ผ่านวิธีการสำรวจในภาคพื้นที่จะเป็นการดำเนินการจัดการก่อสร้างโดยการจัดการภาครัฐ ฝายชุมชนก็เป็นสิ่งก่อสร้างอีกชนิดหนึ่งที่ใช้วัสดุสิ่งผลิตที่มีอยู่ในชุมชนที่ชุมชนได้นำมาสร้างขึ้นจากแนวคิดและประสบการณ์ที่เกิดจากวิถีมุมปัญญาบรรพชนที่ได้สร้าง ฝายกระดานซึก โดยใช้วัสดุท้องถิ่นและสั่งสอนกันมาในเรื่องการจัดการน้ำที่มาจากแหล่งน้ำต้นทูน (ป่าต้นน้ำ) น้ำตกที่ไหลจากที่สูงลงสู่พื้นราบผืนน้ำเข้าสู่ร่องสวน ไร่ และทำนา เพื่อปลูกพืชผักผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ รวมถึงกิจกรรมประเพณีที่เกี่ยวกับน้ำ ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรมากขึ้น (ศักดิ์พงษ์ นิลไพรัช, 2559)

ปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับน้ำอาจมาจากเรื่องดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพพื้นที่ ที่เป็นปรากฏการณ์ของโลก แต่ก็ยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ที่ขาดความรู้ในเรื่อง บริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะประชาชนในหมู่บ้านหนองแดง ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 90 มีอาชีพทำ การเกษตร เช่น การทำพืชไร่ ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด และทำนาเป็นส่วนมาก นั้นจึงเป็นปัญหาหลักที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” จากนักวิชาการทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อความสอดคล้องกับแนวคิดหลักของงานวิจัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำนิยามเฉพาะที่เกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วม” ไว้เพื่อเป็นแนวคิดร่วมกันด้วยพอสังเขป ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2552) สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

อรทัย ก๊กผล (2552) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริงทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับฝายชะลอน้ำ

ประเสริฐศักดิ์ มั่งอะนะ และ สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า 1) ชาวบ้านในชุมชนบ้านหนองกองเหนือมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยกันทั้งด้านการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ โดยชาวบ้านในชุมชนมีความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองคะยาง ประชาชนให้ความสนใจ

และตระหนักเห็นถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำเป็นอย่างยิ่ง 2) การสร้างฝายชะลอน้ำที่มีความจำเป็นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านในชุมชน มีการทำประชาพิชัย ได้ ประชามติ จากการเห็นความสำคัญ มีงบประมาณที่เพียงพอที่เกิดขึ้นได้จากการบริจาคและมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และ 3) ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดจิตสำนึกในการหวงแหนรักษาทรัพยากรในชุมชน มีความรู้สึกภาคภูมิใจเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของร่วมกัน

วิสุทธิ์ เลิศไกร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาระยะขึ้นในโครงการฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ผลการศึกษาพบว่า ฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวในรูปแบบของ ส.ป.ก. มีการออกแบบที่มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถรองรับปริมาณน้ำหลากได้ดีวัสดุหลักเป็นส่วนผสมของทรายและปูนซีเมนต์ในอัตราส่วน 1:10 เมื่อได้รับความชื้นจะทำให้เกิดการแข็งตัวเมื่อผ่านระยะเวลาหนึ่งกระสอบบรรจุจะเป็นอยู่แต่โครงสร้างของวัสดุในกระสอบยังคงรูปเป็น ตัวฝาย ทำให้ฝายมีอายุใช้งานยาวนานขึ้น

สรุป

กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาาร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนให้ ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกันการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการทำฝายชะลอน้ำ เพื่อได้รับประโยชน์ในโครงการฝายชะลอน้ำในการทำเกษตรและนำไปใช้ในการอุปโภคและบริโภค ตลอดถึงการนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อนที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้แทนหน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชน แล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,532 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 359 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการดังนี้ แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่สำหรับเป็นแนวทางสำหรับสร้างเครื่องมือวิจัย 2) กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาให้ครอบคลุมทั้งตัวแปรแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา กล่าวคือ คำถามในแต่ละข้อของเครื่องมือจะต้องวัดได้ตรงตามเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยการนำคำถามแต่ละข้อไปตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาว่าสอดคล้องตรงตามข้อมูล และตัวชี้วัดที่กำหนด หรือไม่ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ นำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง 4) นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ที่กลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น ที่ระดับ 0.804 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ และเพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดย กำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็น และเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3) ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษา และนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่อยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านในจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นจำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่อง

คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัย แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ จำนวน 10 คน ใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม 30 นาที มีการจดบันทึก และบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และ

วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็น รายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป 2) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี วิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ การตีความ และนำเสนอ ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมคิด	2.89	0.75	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	2.13	0.68	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	2.45	0.34	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	2.10	0.37	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	2.08	0.72	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.08$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ($\bar{x} = 2.89$ S.D.=0.75) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{x} = 2.45$ S.D.=0.34) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{x} = 2.13$ S.D.=0.68) และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 2.10$ S.D.=0.37) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปรที่ ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.793	.130		21.441	.000	2.537	3.050
ปัจจัยด้านบุคคล X_1	.084	.018	.075	4.752	.341	.119	.049
ปัจจัยด้านชุมชน X_2	.502	.043	.288	11.754	.000*	.586	.418
ปัจจัยด้านองค์การ X_3	.703	.032	.855	21.937	.000*	.640	.766
ปัจจัยด้าน ทัศนคติ X_4	.037	.022	.072	1.662	.097	.007	.080
ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ X_5	.005	.017	.003	.268	.000*	.029	.038

$SE_{est} = \pm .03488$ $R = 0.968$; $R^2 = 0.958$; $Adj. R^2 = 0.958$; $F = 1847.932$.; $p\text{-value} = 0.01$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ (X_3) ปัจจัยด้านชุมชน (X_2) และ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .703 .502 และ .005 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล (X_1) และ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_4) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ปัจจัยร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 95.8

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า จำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังไม่ตื่นตัวเท่าที่ควรและยังมีสาเหตุมาหลายปัจจัยที่สนองต่อความต้องการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และ สุรเชษฐ เวชพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอมือเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านหนองกองเหนือ มีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยกันทั้งด้านการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ โดยชาวบ้านในชุมชนมีความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองคยะง ประชาชนให้ความสนใจและตระหนักเห็นถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ ทั้งอาจเป็นเพราะว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมากในการสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณา วาระกุล และ ดวงใจ พุทธวงศ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการสร้างฝายชะลอน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฝาย อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม โครงการสร้างฝาย

ชะลอน้ำมีความจำเป็นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย ประชาชนเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ เลิศไกร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาประโยชน์ในโครงการฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ผลการศึกษาพบว่า ฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวในรูปแบบของ ส.ป.ก. มีการออกแบบที่มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถรองรับปริมาณน้ำหลากได้ดีที่สุดหลักเป็นส่วนผสมของทรายและปูนซีเมนต์ในอัตราส่วน 1:10 เมื่อได้รับความชื้นจะทำให้เกิดการแข็งตัวเมื่อผ่านระยะเวลาหนึ่งกระสอบบรรจุจะเป็นอยู่ แต่โครงสร้างของวัสดุในกระสอบยังคงรูปเป็นตัวอย่าง ทำให้ฝายมีอายุใช้งานยาวนานขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้ในองค์กร หน่วยงานได้อย่างเหมาะสม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ มาซึ่งการให้เกิดความสามัคคีในชุมชน และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนบ้านและชุมชน เกิดการแบ่งปันกันในชุมชน ที่สำคัญชาวบ้านเกิดรักสमानสามัคคีกันมากขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมตามวิถีชีวิตชุมชน ตลอดถึงการ

ส่งเสริมให้หน่วยภาครัฐและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วนมากขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ โดยยึดแนวทางปฏิบัติในเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนในการระดมความคิด สติปัญญา และกำลัง เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลาย

1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ ทั้งมาจากตัวแปรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากประเด็นการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ฉะนั้น ประเด็นที่น่าจะนำมาทำการศึกษา คือเมื่อเราทราบแล้วว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำแล้วนั้น ที่นี้สิ่งที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไป คือการค้นหาเทคนิค วิธีการ หรือที่เรียกว่ากลยุทธ์ (strategy) เพื่อที่จะได้นำข้อค้นพบไปใช้กับชุมชนหมู่บ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดการพัฒนาตามสโลแกนที่ว่า “สามัคคี อยู่ดี กินดี มีสุข ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข” สืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และสุรเชษฐ เวชพิทักษ์. (2563). การสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 5(3), 133 – 144.
- วิสุทธิ์ เลิศไกร. (2565). *การศึกษาประโยชน์ในโครงการฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- วีณา วาระกุล และ ดวงใจ พุทธวงศ์. (2558). การประเมินโครงการสร้างฝายชะลอน้ำของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. *วารสารมหาวิทยาลัยราช
ภัฏลำปาง*, 4(2), 91-101.
- ศักดิ์พงษ์ นิลไพรัช. (2559). *ฝายมีชีวิตเมื่อชุมชนลุกขึ้นจัดการเองแก่น้ำท่วมซ้ำน้ำไว้ใช้
หน้าแล้ง*. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก [http// www.isra new.org](http://www.isra.new.org).
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). *นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ*.
(พ.ศ. 2551- 2554).
- อรรถัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*.
กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper &
Row.